

Formació insuficient i desequilibrada

JOAN MAJÓ | Actualitzada el 21/09/2012 00:00

La Fundació Bofill va presentar fa una setmana el seu Anuari 2011 sobre *L'estat de l'educació a Catalunya*. D'entre les moltes dades de l'informe em vull fixar en dues de caràcter estructural, és a dir, que reflecteixen uns trets socials, o potser culturals, de la nostra població, i que ens haurien de fer pensar.

Com a pròleg, sense entrar-hi, deixo dit amb satisfacció que en els darrers tres anys s'ha reduït del 33% al 26% l'abandonament escolar prematur. És una bona notícia, però amb una doble matisació. Penso que, malauradament, una de les raons d'aquesta millora ha estat l'enduriment de la situació del mercat laboral, que fins al 2008 oferia llocs de treball amb uns sous acceptables a joves sense qualificacions específiques. Era un atractiu important per a aquest abandonament i ha desaparegut. La segona és que la xifra segueix sent molt elevada, ja que l'Estratègia Europea estableix per al 2020 un objectiu del 15%. Ens sobren 10 punts...

Formació insuficient i desequilibrada ARIANNE FABER

Les dues dades estructurals de què vull parlar, per cert molt lligades, són la mala distribució de la població entre els nivells de formació i la baixa participació dels adults en activitats de formació al llarg de la vida. La població catalana adulta (de 25 a 64 anys) està repartida entre un 47% amb estudis bàsics o inferiors, un 22% amb estudis mitjans i un 31% amb estudis superiors. El repartiment en el cas de la Unió Europea és del 27%, 47% i 26%. Per dir-ho de forma senzilla: tenim molta més gent poc formada, molts més universitaris i molt poca gent amb estudis mitjans. Es podria dir més durament canviant les paraules *molts* per *massa*. El desequilibri és greu, ja que el gruix de les necessitats del mercat laboral correspon a uns perfils que necessiten precisament formació del tipus mitjà. La conseqüència d'això és doble. D'una banda, hi ha molts llocs de treball ocupats per persones amb formació inferior a la necessària i això disminueix la productivitat del seu treball. I de l'altra, hi ha molts titulats universitaris que o bé estan aturats o estan frustrats fent tasques de menys nivell i responsabilitat del que els correspon, o han decidit anar a buscar feina a Alemanya o al Brasil, per citar dos països.

Tots els articles de:
Joan Majó

La manca d'encaix entre les demandes de l'economia i la realitat de la formació provoca una disminució de l'eficiència a tot el nostre sistema. D'una banda, hi ha moltes persones que per manca de formació no poden assolir els nivells de productivitat, de qualitat i d'innovació que demanarien les exigències del seu lloc de treball. I, de l'altra, suposa una mala utilització dels recursos, ja que no s'aprofita prou per a l'economia del país la inversió (majoritàriament pública) que s'ha fet per proporcionar una formació universitària a molta gent. Exagerant-ho, és com fer trams d'AVE que no es necessiten.

Per recuperar aquest desequilibri cal prendre mesures de dos tipus. Algunes són per preparar el futur, ja que tenen efectes a mitjà termini. Són prou conegudes: reduir la taxa d'abandonament escolar per disminuir la proporció de gent amb formació baixa; potenciar molt la formació professional per ampliar la quantitat i les habilitats de gent amb formació mitjana, i revisar el sistema universitari, tant pel que fa al seu volum i dispersió com al seu sistema de finançament (taxes més altes i més beques). Però hi ha una mesura que podria tenir efectes més ràpids i que no s'utilitza prou: aprofitar les possibilitats de la formació al llarg de la vida.

En un estudi de la Comissió Europea en el qual vaig participar ara fa uns deu anys vam identificar clarament que tots el països europeus més competitius i més desenvolupats tenien molt elevat un índex: el percentatge de la població adulta (25-64 anys) que participava en programes de formació continuada. Aquests programes permetien que persones que sortien de l'escola amb un nivell baix milloressin el seu grau de formació i paral·lelament assolissin llocs de treball de més responsabilitat i sou. I també permetien que molts titulats de grau mitjà adquirissin una titulació superior en una etapa més madura, que també els permetia una promoció professional. Als països del nord d'Europa recordo que el 2001 aquest índex superava el 20% i en el cas de Suècia arribava al 22%. No crec pas que hagi baixat...

Per això em preocupa llegir a l'Anuari 2011 que a Catalunya aquesta proporció no arriba al 10%. Però encara és més preocupant que entre les persones amb formació baixa aquest índex és del 3,5%, entre els que ja tenen una formació mitjana és del 6% i entre universitaris és del 14,5%. Deu haver-hi molts universitaris que fan doctorats, o màsters o segones carreres (potser perquè no troben feina), però molt poques persones que milloren la seva formació des de situacions inferiors. La llibertat personal s'ha de respectar, però segur que el sistema d'incentius públics és dolent. Cal revisar de forma urgent les activitats de formació relacionades amb el subsidi d'atur, la qualitat i la consideració social de les ofertes públiques i privades de formació professional i, com ja he dit, el sistema de finançament de les universitats. Si Catalunya aspira, com jo crec que ha d'aspirar, a ser una nació capdavantera i amb personalitat pròpia, ha de saber que té en la formació una feblesa important.

Un comentari final: anar a treballar un temps a Alemanya no és dramàtic; pot ser un tipus de formació continuada...

MÉS CONTINGUTS OPINIÓ

[Un nou full de ruta pel federalisme](#)

[A tocar del col·lapse](#)

[JOSEP MARIA SANS](#)